

Vodič za uspješnu implementaciju

Centri igre – prvi korak prema integraciji

Inovativna rješenja za nepovoljne prilike
u kojima žive djeca iz ranjivih skupina i njihove obitelji

Sadržaj

Svrha vodiča	4
Što su Centri igre?	5
Centri igre u kontekstu EU politika	11
Centri igre – Doprinis razvoju kompetentnog sustava ranog obrazovanja i skrbi.....	13
Preporuke za praktičare	14
Preporuka 1 Od samog početka u planiranje uključite sve razine kompetentnog sustava ranog, predškolskog i osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja	15
Preporuka 2 Pomognite i podržite koordinaciju i integraciju usluga za djecu i njihove obitelji	20
Preporuka 3 Iskoristite snagu međugeneracijskog učenja i TOY pristup kao katalizatore društvene kohezije, interkulturalnog dijaloga i inkluzije	21
Preporuka 4 Aktivno podržavajte i uvažavajte različitosti, jednakost i inkluziju	23
Preporuka 5 Podržite zaposlenike u stalnom profesionalnom razvoju	25
Preporuka 6 Poduprite održivost Centara igre	29

Co-funded by
the European Union

This publication was funded by the European Union's Rights, Equality and Citizenship Programme (2014-2020) and the Open Society Foundations (OSF). The contents of this publication are the sole responsibility of the partners of the project and can in no way be taken to reflect the views of the European Union or OSF.

Daniel, S., Trikić, Z., Cortellesi G., and Kernan, M. (2018) What Works Guide: ECEC Play Hubs - a first step towards integration, Leiden: TOY for Inclusion

Graphic design by Alberto De Nicola

'Nikad prije nisam osjećala takvu dobrodošlicu i poštovanje.' –
Ana Dirdova, Romkinja, majka šestogodišnjaka, Spišský Hrhov, Slovačka

Svrha vodiča

Ovaj vodič dokumentira inovativne prakse implementirane u Centrima igre koje podržavaju integraciju djece iz ranjivih skupina na lokalnoj razini.

Opisane prakse i prateće preporuke temelje se na rezultatima *TOY for Inclusion* projekta¹ koji je pilotiran u sedam zemalja (vidi uokviren tekst). Vodič je namijenjen praktičarima i lokalnim vlastima i pomaže u razvoju neformalnih usluga odgoja i obrazovanja za djecu rane, predškolske i osnovnoškolske dobi, posebno za onu koja dolaze iz ranjivih skupina, a sve s ciljem unapređenja društvene kohezije. Vodič također pruža informacije donositeljima politika na lokalnim, nacionalnim i EU razinama o tome kako da iskoriste društvenu i ekonomsku solidarnost između različitih kultura i generacija kako bi promovirali desegregaciju i inkluziju. Preporuke koje su predstavljene u Vodiču međusobno se nadopunjuju i najučinkovitije su kad ih se primjenjuje istovremeno.

Prakse i preporuke zajedno pružaju jasne smjernice za sustavan pristup i održiva lokalna rješenja, kako u politikama tako i u praksi.

Projekt *TOY for Inclusion* sufinancirali su Europska unija i Fondacija Otvoreno društvo, a koordinira ga International Childhood Development Initiative (ICDI). Ostali partneri na projektu su International Step by Step Association (ISSA) i šest nevladinih organizacija koje u svojim zemljama koordiniraju REYN mreže: Pedagoški institut (REYN Slovenija), Pučko otvoreno učilište 'Korak po korak' (REYN Hrvatska), Wide Open School - WOS (REYN Slovačka), Centre for Innovation in the Early Years - VBJK (REYN Belgija), Associazione 21 Luglio (REYN Italija), Partners Hungary Foundation (REYN Mađarska) i Centre for Education Initiatives - CEI (Latvija).

¹ Projektom *TOY for Inclusion*: Rano djetinjstvo i briga za djecu Rome u zajednici (2017. - 2019., <http://www.toy4inclusion.eu>) nastoji se adresirati obrazovna segregacija i socijalna isključenost djece Roma u sedam europskih zemalja.

Što su
Centri igre?

Igraj se sa
mnom!

U našem
Centru igre
i knjižnici igračaka
'Krenimo zajedno'
odrasli i djeca
mogu:

Zajedno
učiti kroz igru
i zabavu

Koristiti igre,
slikovnice
i igračke

Sudjelovati
u zajedničkim
aktivnostima

Učiti jedni
od drugih

Koncept Centara igre razvijen je u okviru projekta TOY for Inclusion i čini jezgru istoimenog pristupa. Centri igre su sigurni **prostori namijenjeni obrazovanju i skrbi u ranom djetinjstvu u kojima se grade odnosi između djece i obitelji različitog podrijetla**. To su inkluzivna mjesta gdje:

- djeca i odrasli mogu **zajedno provoditi vrijeme i igrati se**;
- roditelji, bake i djedovi i odgojno-obrazovni i drugi djelatnici mogu dobiti **informacije o odgajanju djeteta, zdravlju, učenju u ranoj dobi i razvoju**;
- djeca mogu **posuditi igračke** i obrazovne materijale te ih ponijeti kući.

TOY for Inclusion pristup temelji se na participativnim procesima koji su fleksibilni i prilagodljivi i koji se mogu prilagoditi različitim kontekstima te potrebama različitih ciljanih grupa. Sastavni dijelovi ovog pristupa su:

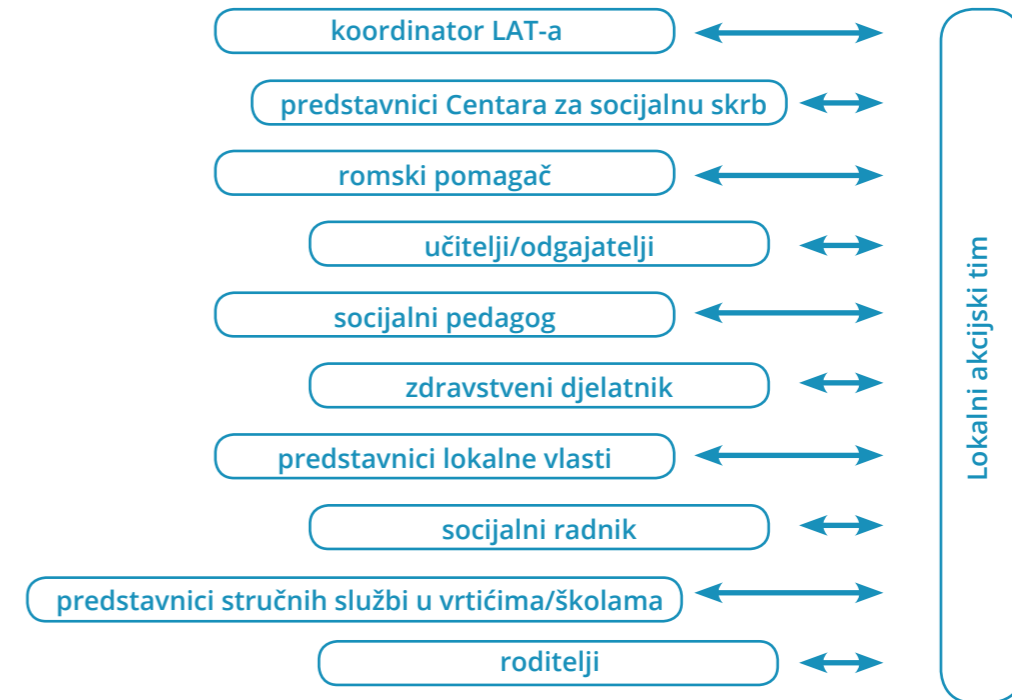

Iskustvo koje se temelji na osam Centara igre otvorenih u sedam zemalja između 2017. i 2018. godine pokazalo je da je kombinacija navedena četiri sastavna dijela rada Centara igre u lokalnim zajednicama rezultirala:

- **izgradnjom povjerenja i snažne povezanosti između odgajatelja i učitelja, aktivista, donositelja odluka** i raznih volontera koji rade s djecom koja odrastaju u teškim uvjetima (djeca Romi, migranti, djeca niskog socio-ekonomskog statusa, itd.);
- **propitivanjem prevladavajućeg razumijevanja usluga za djecu rane, predškolske i osnovnoškolske dobi** kao mogućih jedino u formalnom okruženju;
- **izgradnjom povjerenja između obitelji iz manjinskih i većinskih zajednica**, pozitivno utječući na **njihov međusobni odnos**;
- **interakcijom i učenjem svih generacija**, uključujući starije odrasle osobe u zajednici;
- **stvaranjem sigurnog mjesta u zajednici važnog za međusobnu suradnju** pružatelja različitih usluga za djecu rane dobi.

Centre igre vode **lokalni akcijski timovi (LAT)**. To su lokalna upravljačka tijela koja koordiniraju proces **osmišljavanja, vođenja i praćenja aktivnosti u Centrima igre** te osiguravaju dobru koordinaciju, dijeljenje informacija i lokalno rukovođenje. LAT-ovi se formiraju imajući u vidu održivost: to je skupina dionika koji predstavljaju različite institucije i zajednice (npr. uključuju predstavnike manjinske zajednice) te koji su educirani da međusobno surađuju, iniciraju i podržavaju skrb za djecu i njihovo obrazovanje te socijalnu koheziju u čitavoj lokalnoj zajednici (vidi ispod). U projektu *TOY for Inclusion*, na svakoj je lokaciji formiran jedan **LAT** kao glavno upravljačko tijelo Centra igre. Prosječan broj članova LAT-a je 12, ali se broj članova, kao i sastav LAT-a, razlikovao od lokacije do lokacije. **LAT-ovi su bili uspješniji kad su u njima sudjelovali i predstavnici manjinskih zajednica** (npr. predstavnici romske zajednice ili predstavnici organizacija koje se bave obrazovnom inkluzijom djece s teškoćama).

Ukratko o Centrima igre

U prvih šest mjeseci 2018. godine, **1621 dijete i članovi obitelji** sudjelovali su u aktivnostima i radionicama u osam Centara igre. Od tog broja je oko 20% Roma. Navedeni brojevi se neprestano povećavaju.

Djeca u dobi od 3 do 14 godina koja su sudjelovala u aktivnostima Centara igre između siječnja i lipnja 2018. godine, svojim su reakcijama ukazala na važnost vršnjačkog učenja i podrške.

Osam Centara igre nastavlja s radom u **Belgiji, Mađarskoj, Hrvatskoj, Italiji, Latviji, Sloveniji i Slovačkoj**, te predstavljaju prvi korak prema inkluzivnim i integriranim uslugama za sve generacije.

Centri igre
u kontekstu
EU politika

Otvorenost: organizacija i atmosfera u Centrima igre čine da se sve obitelji, djeca i članovi zajednice osjećaju dobrodošlima te im pružaju osjećaj da tamo **pripadaju**.

Dostupnost: besplatno za svu djecu, obitelji i članove lokalne zajednice.

Pristupačnost: pažljivo izabrani prostori, blizu mjesta gdje žive različite zajednice. Organizacija aktivnosti uzima u obzir vrijednosti, vjerovanja, potrebe i kulturu roditelja i drugih predstavnika lokalne zajednice.

Koordinacija usluga: suradnja u planiranju i provedbi koja uključuje različite institucije i organizacije iz javnog, poslovnog i civilnog sektora. Funkcioniraju kao jedno mjesto na kojem se mogu dobiti različite usluge (engl. 'one stop shops'). To su mjesta gdje se roditelji i članovi obitelji mogu susresti s različitim stručnjacima individualno ili sudjelujući na radionicama.

Centri igre pokazuju kako intervencije u zajednici mogu pridonijeti ciljevima definiranim u **okviru Nacionalne strategije za uključivanje Roma (NRIS) do 2020.**, što se posebno odnosi na rano djetinjstvo, obrazovanje, zdravlje i zapošljavanje, kroz razvijanje pristupa i aktivnosti koje su zanimljive članovima lokalnih romskih zajednica i koje ih uključuju. **Sudjelovanje Roma** u radu lokalnih akcijskih timova (LAT-a), "**osjećaj da smo dobrodošli kao jednaki partneri**", dovodi do **pozitivne vidljivosti u lokalnoj zajednici, do sudjelovanja Roma kao članova radnog kolektiva u Centrima igre i osjećaja da su dobrodošli i jednaki ostalim partnerima**. Centri igre **povećavaju dostupnost ranog učenja i skrbi** mnogoj romskoj djeci te omogućuju njima i njihovim obiteljima kontakt s različitim uslugama. Centri igre izvještavaju o **boljem iskustvu djece Roma pri tranziciji u školu**, prvenstveno jer nude inovativne odgovore na diskriminaciju i brinu o pripremljenosti djece za formalno obrazovanje, što je jedan od prioriteta NRIS-a.

*European Quality Framework for Early Childhood Education

Centri igre – Doprinos razvoju kompetentnog sustava ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja²

Pristup 'odozgo prema dolje' (vođeno od strane donositelja politika) i 'odozdo prema gore' (vođeno lokalnom zajednicom), kao i upravljanje te osjećaj vlasništva nad Centrom igre od strane lokalne zajednice, obuhvaćaju sve razine kompetentnog sustava ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja:

Individualna razina

Uključenost LAT-ova i mobilizacija članova lokalne zajednice uključujući one koji rade u Centrima igre; ulaganje u njihov profesionalni razvoj i poticanje njihova sudjelovanja.

Institucionalna razina

Stvaranje timova i zajednica različitih stručnjaka koji sudjeluju u radu Centara igre i dijeljenje njihovog znanja i vještina s institucijama u kojima djeluju.

Inter-institucionalna razina

Spajanje pružatelja različitih usluga i stvaranje uvjeta za zajednički rad, u jednom prostoru, na neformalan, ali koordiniran način.

Razina politika

Uključivanje predstavnika lokalnih vlasti u proces uspostavljanja, planiranja, vođenja i održavanja Centara igre.

²Urban i ostali (2011.), Potrebne kompetencije za obrazovanje i skrb u ranom djetinjstvu (CoRe izvještaj), Europska komisija

Preporuka

1. *Od samog početka u planiranje uključite sve razine kompetentnog sustava ranog, predškolskog i osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja*

Centri igre se izgrađuju na snazi same zajednice, a ta se snaga odnosi na međugeneracijsko učenje i već postojeće roditeljske kompetencije te povezanost između formalnih i neformalnih usluga za djecu.

Putevi do uspjeha

1.1 Potaknite razvoj osjećaja vlasništva nad Centrom igre kod članova lokalne zajednice

'Najbolje odluke donose oni pojedinci na koje će te odluke utjecati.'

Kako biste mogli planirati i djelovati u lokalnoj zajednici, od iznimne je važnosti da formirate lokalni akcijski tim koji će preuzeti vodstvo i odgovornost u procesu i koji će osigurati snažne temelje za angažman zajednice. Lokalni akcijski timovi **igraju presudnu ulogu** u zajednici, jer imaju snagu mobilizirati zajednicu za donošenju odluka.

Preporuke

U ovom dijelu koristi se iskustvo pilot-projekta kako bi se formulirale preporuke za unapređenje i provedbu lokalnih aktivnosti usmjerenih na inkluziju djece iz ranjivih grupa i njihovih obitelji.

Sudjelovanje u LAT-u treba biti inspirativno i ugodno, a ne opterećenje jer će se na taj način od samog početka naglašavati da je Centar igre vlasništvo i dio lokalne zajednice. Kako biste dobili podršku za Centar igre, u LAT uključite sve manjinske i većinske skupine u zajednici koje mogu dati doprinos. Članovi LAT-a u početku se sastaju barem jednom mjesečno, a nakon što se Centar igre osnuje, mogu se sastajati rjeđe. Osjećaj vlasništva nad Centrom igre kod članova lokalne zajednice treba biti prisutan od samog početka.

1.2 Upotrijebite podatke i informacije iz zajednice za planiranje i odabir lokacije za Centar igre

Mapiranje zajednice vrlo je bitan dio procesa, jer će se na taj način identificirati novi kontakti i resursi. Partneri uključeni u osnivanje Centra trebali bi se tijekom mapiranja zajednice osloniti na vlastite podatke ili sekundarne podatke iz postojećih izvora. Dodatni izvori informacija uključuju službene statistike i akademska istraživanja.

1.3 Promičite angažman i partnerstvo s manjinskim zajednicama

Adresiranje segregacije i unapređivanje društvene kohezije, osobito između manjinskih i većinskih zajednica (npr. Roma i drugih etničkih zajednica), zahtijeva uključenost manjinske zajednice od samog početka.

Aktivno uključivanje manjinskih zajednica (tijekom projekta *TOY for Inclusion* to su bili predstavnici romske zajednice) u LAT, u ulozi zaposlenika i volontera, značajno pridonosi izgradnji povjerenja u manjinskoj zajednici. Iskustvo je pokazalo da aktivno sudjelovanje zahtijeva izgradnju povjerenja kroz određeno vrijeme – vrlo često su prvi posjetitelji oni iz većinske zajednice jer oni osjećaju sigurnost i opuštenost pri susretu s institucijama i njihovim predstavnicima.

Kako biste potaknuli uključivanje obitelji iz manjinskih zajednica, potrebno je poduzeti određene korake koji zahtijevaju dodatno planiranje.

Izgradnja povjerenja

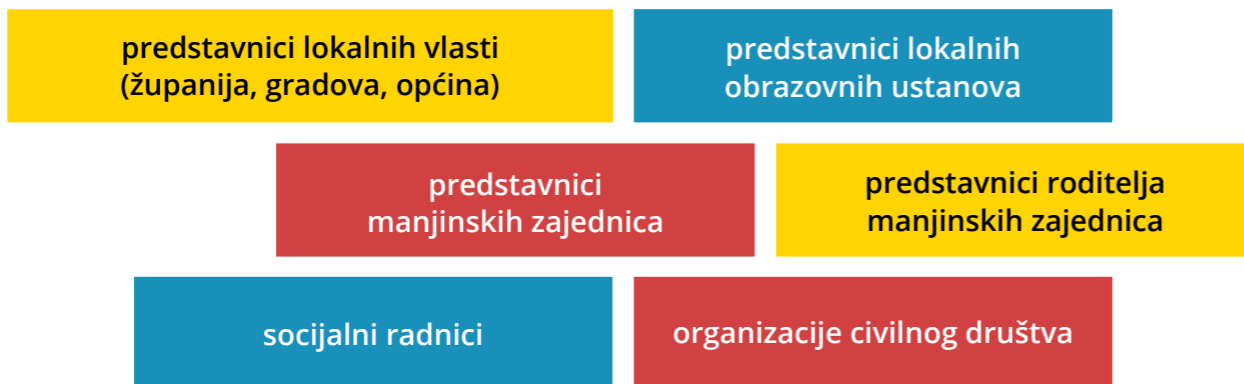
‘Potrebno je vrijeme i trud kako bi se stvorilo povjerenje manjinskih zajednica u postojeće usluge. Doći će vas poslušati kad ih pozovete na prezentaciju Centra igre, ali bit će potrebno određeno vrijeme dok sami ne odluče doći. Najvažnije je da vi dođete k njima i prezentirate im što Centar igre nudi.’

[Slovenija]

Kako biste uključili djecu iz manjinskih zajednica i njihove obitelji, nužno je da im pružite mogućnost djelovanja i odlučivanja u čitavom procesu.

1.4 Odaberite dionike na način da uključite sve razine sustava ranog, predškolskog i osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja

Identificirano je šest osnovnih skupina dionika ključnih za uspješno funkcioniranje Centara igre:

Potrebno je posebno naglasiti važnost specifičnog pristupa kreiranog u odnosu na potrebe svake zajednice. Tako su u nekim zajednicama zdravstveni djelatnici i vjerski vođe također identificirani kao dionici, čime se posebno pokušalo proširiti aktivnosti Centra igre izvan područja odgoja i obrazovanja i potaknuti integriranje usluga.

Posebna je pažnja posvećena ulozi **volontera** – starijim volonterima (starijim odraslim osobama) i drugima. Iako volontiranje ima različitu povijest u različitim kontekstima, Centri igre uspjeli su privući **volontere različite dobi** koji su željeli posvetiti svoje vrijeme promicanju društvene kohezije u svojim zajednicama i **organizirati ili pomoći u aktivnostima Centara igre**.

1.5 Pažljivo planirajte kada i kako ćete uključiti različite dionike

Većinu lokalnih dionika ključno je uključiti od početka, ali je neke skupine dionika bolje uključiti kasnije, kad je Centar igre već uspostavljen i kada je postigao neke rezultate koje može pokazati. To na primjer mogu biti lokalni poduzetnici koji mogu pružiti financijsku pomoć.

Preporuka

2.

Pomognite i podržite koordinaciju i integraciju usluga za djecu i njihove obitelji

Centri igre pomažu kod koordiniranja nekih usluga koje se pružaju roditeljima i obiteljima tako što im pristupaju bez čekanja da roditelji i obitelji pristupe ovim uslugama. Pokazalo se da nije teško pristupiti takozvanim 'obiteljima do kojih je teško doći' kad se usluge pružaju na koordiniran način.

Putevi do uspjeha

2.1 Uključite u proces stručnjake iz različitih područja

Upotrijebite prostor Centra igre za uključivanje stručnjaka iz različitih područja, kao što su zdravstveni djelatnici, obrazovni stručnjaci, psiholozi, socijalni radnici. Oni bi trebali doći i odgovarati na pitanja roditelja i članova obitelji na način koji će pridonijeti izgradnji povjerenja u različite institucije i usluge za djecu rane, predškolske i osnovnoškolske dobi i njihove obitelji. Također, iskoristite ovu priliku kako biste negovali interes stručnjaka za organiziranje usluga otvorenih za širu javnost.

Preporuka

3.

Iskoriste snagu međugeneracijskog učenja i TOY pristup kao katalizatore društvene kohezije, interkulturalnog dijaloga i inkluzije

U današnjem društvu, mnoge obitelji s mlađom djecom žive izolirano, odvojene od drugih članova zajednice i u mnogim slučajevima od starijih odraslih osoba iz svoje vlastite obitelji. Međugeneracijske inicijative omogućuju povezivanje i razumijevanje između stanovnika iz različitih zajednica i različite dobi, pružaju prostor za suradnju, povezivanje i prihvaćanje među različitim dobnim skupinama i među ljudima različitog podrijetla. Organizirajući međugeneracijske inicijative za učenje, može se ublažiti nedostatak kontakta između različitih generacija i nedostatak društvene kohezije između ranjivih i kulturalno raznolikih zajednica.

Putevi do uspjeha

3.1 Uključite starije odrasle osobe u LAT kako biste potaknuli društvenu koheziju

Uključivanje u LAT starijih odraslih osoba i organizacija koje rade s njima ili ih predstavljaju (organizacije socijalne skrbi, udruženja umirovljenih stručnjaka, itd.) ključno je kako bi se osiguralo njihovo sudjelovanje u aktivnostima Centra igre. Njih treba uključiti i konzultirati za vrijeme planiranja, provedbe i evaluacije te ih treba smatrati ključnim partnerima. **'Često smo suočeni s predrasudama. Ali ovdje se generalizacije preispituju zahvaljujući iskustvima, jer znam da ne bih imao kontakt s mnogima od ovih ljudi da ne radim ovaj posao.'** (stariji volonter)

3.2 Uključite starije volontere - bake i djedove

Stariji ljudi bi trebali biti u središtu međugeneracijskih aktivnosti u Centru igre jer bake i djedovi igraju središnju ulogu u njegovanju i socijalizaciji svojih unuka. **Uloga baka i djedova kao onih koji slušaju, pričaju priče i pamte obiteljsku povijest** smatra se komplementarnom ulozi roditelja. Ovo je posebno važno kad je jedan roditelj odsutan ili nedostupan tijekom duljeg razdoblja zbog raspada obitelji, bolesti ili migracije.

'Volontiranje s djecom veliki je užitek. Onoliko radosti koliko ja dobijem od njih, toliko ja donosim njima.' (stariji volonter)

3.3 Obogatite proces učenja djece i starijih odraslih osoba

Važan aspekt međugeneracijskog učenja je prilika za zabavu i uživanje kad su **uloge poučavanja i učenja otvorene**. Ovo se može dogoditi za vrijeme posjeta, razmjene i zajedničkih umjetničkih, glazbenih, plesnih aktivnosti i aktivnosti vrtlarstva koje uključuju mlađu djecu i starije osobe, uključujući i aktivnosti u kućama starijih odraslih osoba u zajednici u kojoj je Centar igre smješten. *'Tu se radi o učenju o vrijednostima dijeljenja, solidarnosti, poštovanja i prihvaćanja drugih.'* (roditelj djeteta koje sudjeluje u međugeneracijskoj aktivnosti)

3.4 Osnajte ulogu starijih osoba kao čuvara znanja

Stariji ljudi imaju važnu ulogu kao čuvari znanja, tradicija i vještina u društvu. **Starije odrasle osobe bitna su poveznica s poviješću i kulturnim naslijeđem te pružaju djeci osjećaj identiteta i perspektive**. Neki od primjera su stariji ljudi koji dokumentiraju priče i lokalne legende, dijele iskustva igre i života u nekom mjestu u prošlosti i danas. Ovo je osobito važno ako Centri igre pokušavaju promicati interkulturalni dijalog između većinskih i manjinskih zajednica ili različitih zajednica općenito. *'Ljudi tijekom života, prikupljaju znanje i dobro je da imaju priliku da to znanje prenesu mlađima kao dio lokalne povijesti.'* (stariji volonter)

Međugeneracijske inicijative promiču društvenu koheziju i cjeloživotno učenje.

Preporuka

4. Aktivno podržavajte i uvažavajte različitosti, jednakost i inkluziju

Centri igre pojačavaju kapacitete praktičara koji rade u ranom odgoju i obrazovanju i drugih dionika za antidiskriminaciju te na taj način povećavaju inkluzivnost ustanova ranog, predškolskog i osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja.

Putevi do uspjeha

4.1 Idite tamo gdje su djeca i obitelji

Centar igre treba otvoriti na mjestu koje je jednako dostupno **i manjinskim i većinskim zajednicama** kako bi se promicala integracija. Centar može biti smješten na različitim lokacijama, uključujući centre u zajednicama, knjižnice, osnovne škole ili dječje vrtiće. Ponekad je, kako bi se osiguralo sudjelovanje obitelji u nepovoljnom položaju (npr. onih koji žive u segregiranim područjima, potrebno organizirati besplatan prijevoz.

4.2 Potičite raznolikost iskustava djece, roditelja i članova obitelji

Pored redovitog posuđivanja igračaka obiteljima, u Centrima igre organiziraju se tri vrste aktivnosti:

Aktivnosti za zajednicu

Aktivnosti međugeneracijskog učenja

Aktivnosti interkulturalnog učenja

Aktivnosti se izvode na interaktivan i inspirativan način s ciljem razvijanja pozitivnih osjećaja kod djece o sebi i drugima, poštivanja različitosti, ohrabivanja dijaloga između različitih grupa, učenja jednih o drugima i dijeljenja iskustava.

- 'ostani i igray se' u Centru igre
- roditelji čitaju djeci
- međugeneracijske aktivnosti i aktivnosti o kulturnom naslijeđu
- aktivnosti rukotvorina i izrade igračaka
- roditeljski klubovi
- radionice ili informativni sastanci za roditelje u suradnji s drugim pružateljima usluga u zajednici

Posuđivanje
igračaka i
materijala pomaže
u razvijanju
odgovornosti kod
djece i odraslih.

4.3 Gradite snažnu povezanost s roditeljima i osnažite ih u njihovoj roditeljskoj ulozi

U Centrima igre, roditelji imaju priliku razgovarati o temama koje se tiču roditeljstva sa stručnjacima, drugim roditeljima (različitog etničkog, socijalnog i drugog podrijetla) i starijim članovima zajednice. Na taj su način roditelji uključeni u proces razgovaranja i stvaranja novog znanja, kao djetetovi prvi odgajatelji i jednaki partneri u odgoju djece. Ovo je korisno za sve sudionike u procesu jer zajednički uče i dijele znanja.

4.4 Kombinirajte aktivnosti za izvođenje izvan Centra s onima koje su namijenjene izvođenju u Centru kako biste privukli djecu i obitelji

Pružatelji usluga ponekad odustanu od rada sa skupinama u nepovoljnom položaju jer tvrde da te osobe ne dolaze na dogovorene sastanke. Međutim, pružatelji usluga trebali bi aktivno pratiti sudjeluju li različite skupine u jednakoj mjeri te uzeti u obzir mogućnost odlaska k skupinama koje ostaju izvan dohvata. Istovremeno, Centri igre trebaju razvijati raznolike aktivnosti prilagođene kontekstu i mjestu održavanja kako bi se posebno privukla djeca iz manjinske skupine, djeca koja žive u teškim uvjetima i ostale lokalne zajednice. S ovakvim pristupom, Centri igre održavaju heterogenost među svojim korisnicima i volonterima.

Vodite računa o tome da aktivnosti ili usluge organizirane u Centrima igre ne diskriminiraju jednu od uključenih manjinskih zajednica.

4.5 Uključite djecu, obitelji i članove različitih skupina u zajednici

Centar igre ima kapacitet uključivanja članova lokalne zajednice time što uključuje članove manjinskih skupina i nudi im mogućnost sudjelovanja. Samo tada Centar igre može biti u potpunosti inkluzivan i imati korist od svih uključenih osoba.

Preporuka

5. Podržite zaposlenike u stalnom profesionalnom razvoju

Ključno je **angažirati i oslanjati se na lokalne resurse**, što uključuje i zaposlenike, kako bi se postigla održivost i osjećaj vlasništva lokalnog stanovništva nad Centrom igre. Također je važno uključiti širok spektar različitih stručnjaka koji rade u zajednici kako bi se **izgradila povezanost između različitih usluga**, čak i ako se one isprva čine nepovezanim. Davanje prednosti lokalnom stanovništvu može rezultirati povećanom potrebom za edukacijom i stalnim profesionalnim razvojem stručnjaka.

Putevi do uspjeha

5.1 Razvijte fleksibilan, generički alat za

trening lokalnog akcijskog tima koji se po potrebi može prilagođavati

Rad Centra igre slijedi smjernice koje je postavio **TOY for Inclusion alat**³ koji je zajednički razvijen u okviru projekta *TOY for Inclusion* i osmišljen na način da odražava stvarna iskustva lokalne provedbe. Glavna svrha ovog alata je pružiti sve konceptualne i praktične informacije potrebne trenerima i praktičarima iz različitih sektora i s različitih razina sustava ranog i predškolskog i osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja za osnivanje i rukovođenje prostorima za igru koji nikoga ne segregiraju i koji su namijenjeni različitim generacijama. Alat stavlja poseban fokus na društvenu integraciju, inkluziju, interkulturalnost i međugeneracijski dijalog.

³www.toy4inclusion.eu

Alat se bavi sljedećim temama:

- stvaranje vizije za svu djecu u lokalnoj zajednici;
- važnost ranog odgoja i obrazovanja u zajednici i integracija usluga u svrhu postizanja inkluzije, jednakosti i poštivanja različitosti;
- knjižnice igračaka kao centri resursa u zajednici;
- zajedničko učenje i igranje svih generacija (međugeneracijsko učenje);
- važnost desegregiranog ranog odgoja i obrazovanja za djecu iz manjinske i većinske zajednice i obrazovanje protiv predrasuda;
- kvaliteta u ranom odgoju i obrazovanju u zajednici.

Ovaj alat sadrži resurse za inicijatore inkluzivnih, neformalnih aktivnosti u ranom odgoju i obrazovanju u zajednici namijenjenih svoj djeci i njihovim obiteljima. Inicijatori su treneri i praktičari iz različitih sektora, budući da je međusektorska suradnja ključna za uspjeh ovog pristupa.

Nepotpuna lista inicijatora može uključivati:

- praktičare u ranom odgoju i obrazovanju
- učitelje u predškoli i osnovnoj školi
- predstavnike lokalnih vlasti
- organizacije civilnog društva
- knjižničare
- aktiviste za razvoj zajednice
- socijalne radnike
- zdravstvene radnike
- radnike socijalne skrbi
- volontere.

5.2 Osnažite lokalne trenere za vođenje treninga i upravljanje procesom

Izgradite lokalni tim trenera koji će educirati pojedince u svojim zajednicama kao volontere ili kao zaposlene osobe. Ovime se značajno pridonosi održivosti inicijative i također se podiže **razina profesionalnosti u lokalnim zajednicama**. Organizirajte treninge i sastanke za profesionalni razvoj u mješovitim grupama. Uključite predstavnike svih relevantnih dionika i stvorite **poticajan i siguran prostor za zajedničko učenje, razmjenu i razvoj pozitivne osobne povezanosti** među stručnjacima. Važno je obratiti pažnju na kvalitetu usluga i neprestano educirati zaposlene i volontere.

5.3 Osigurajte prikladne resurse za praćenje i evaluaciju i dopustite partnerima da provedu nužne promjene

Potrebni su podrška i vrijeme za promišljanje kako biste posjetiteljima Centara pružili dovoljno raznovrsnih igračaka, materijala i aktivnosti.

Preporuka

6. Poduprite održivost Centara igre

Najčešće se na 'održivost' gleda iz perspektive budžeta: ima li dovoljno novca za platiti zaposlene, za održavanje prostora, za kupovinu i zamjenu igračaka, knjiga i materijala? Iskustvo s *TOY for Inclusion* projekta je pokazalo da je za postizanje rezultata najvažnija **fleksibilnost u korištenju resursa**, a ne njihova ukupna količina. Centri igre i njihovi lokalni akcijski timovi su, u svojim nastojanjima da postignu održivost, imali različita iskustva kod pokušaja osiguravanja dodatnih sredstava, pa su često bili u mogućnosti financirati neke stavke budžeta (najamninu, igračke) dok su se borili s drugim troškovima (najčešće troškovima treninga i supervizije).

Putevi do uspjeha

6.1 Sačuvajte kvalitetu usluga

Fokusiranje na kvalitetu usluga koje se nude u Centrima igre iznimno je važno. Ponekad je jednostavno privući djecu i roditelje da dođu jednom, ali je pravi izazov potaknuti ih da dolaze redovito. Jedan od načina na koje se Centri igre mogu učiniti održivima jest da se **stvari potražnja u zajednici za ovu vrstu usluga**.

6.2 Ponudite fleksibilno upravljanje resursima

Različiti konteksti zahtijevaju posebno prilagođene pristupe financiranju, a iskustvo je ukazalo na potrebu za fleksibilnim pristupom sufinanciranju. Iskustvo je također pokazalo da je važno ponuditi neku vrstu **vlastitog doprinosa u obliku korištenja prostora, donacije igraćaka, jake baze volontera, itd.**

Uvođenje i održavanje baze volontera i ulaganje u izgradnju baze volontera utječu na:

- osjećaj vlasništva nad Centrom igre od strane lokalne zajednice
- izgradnju lokalnih kapaciteta
- mobilizaciju lokalne zajednice.

6.3 Uspostavite partnerstvo s lokalnim i drugim vlastima

U gornjem dijelu smo naveli da LAT-ovi trebaju uključiti sve vrste **lokalnih dionika**, uključujući i predstavnike lokalnih vlasti. Međutim, lokalna vlast također treba imati ulogu u održivosti kroz doprinos resursa – financijskih ili drugih oblika. Iz tog je razloga ključno održavati bliske veze s lokalnim vlastima i nastaviti ih izgrađivati kroz LAT.

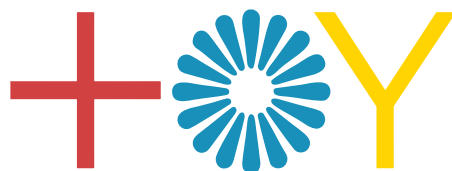
6.4 Učinite svoj rad vidljivim u medijima i slavite uspjeh

Vrlo je važno kreirati **materijale koji će promovirati rad Centra igre**, kao i postignute rezultate. Na ovaj način djeca iz lokalnih zajednica, njihovi životi i izazovi s kojima se suočavaju postaju vidljivi. Istovremeno se dijele rješenja za problem, što osnažuje lokalnu zajednicu. U sklopu pilot-projekata razvijeni su informativni materijali koji uključuju letke i video koji dokumentira rad i učinak Centara igre. Posjetite www.toy4inclusion.eu

TOY for Inclusion konzorcij:

www.toy4inclusion.eu

FOR INCLUSION

www.toy4inclusion.eu